Autoritates pro primo gradu.

Augustinus ad hieronimum epistola. viij. distin. ix. decreti. Ego solis illis libris scriptorum. i. scriptoribus qui iā canonici appellant/ didici hūc timorē. honorēq; referre. vt nullū eorum scribēdo errasse audeā credere. Idē i epl'a ad hieronimū. Si ad sacras scripturas vl' causas. admissa fuerint vel officiosa mēdacia. q̄d in eis remanebit autoritatis? Que tandē de scripturis illis. sentētia proferet. cuius pōdere. i. scripture autoritate cōtentiose falsitatis cōteret improbitas? Idē eadē distinctōe de vnico baptis. libro. ij. Quis nesciat sanctā scripturā canonicaz tam veteris q̄ noni testamēti certis terminis suis cōtineri. eāq; posterioribꝫ oībus epōrum lr̄is ita p̄poni. vt de illa omnino dubitari ⁊ disceptari nō possit vtrū verū. vel vtrū rectū sit quicq̄d i ea scriptū ꝯstiterit esse. Epōrum aūt lr̄as q̄ post cōfirmatū canonē. vel scripte sunt vel scribūtur ⁊ p sermonē forte sapiētiorē cuiuslibet in ea re peritioris ⁊ p aliorum epōrum grauiorē autoritatē. doctiorēq; prudentiā ⁊ p concilia licere rep̄hēdi si quid in eis forte a veritate deuiatum est.

Nota descriptiōes

aliquas q̄ sequunt ex p̄missis. Veritas catholica pōt describi. q̄ est veritas habita p diuinā reuelationē imediate vl' mediate. explicite in propria forma verborū. vel implicite in bona et certa consequentia.

Fides p habitu infuso describit. q̄ ē habitus sup̄naturaliter infusus inclinās ad credendū catholicis veritatibus. Fides pro actu describit. q̄ est assensus verus et certus catholice veritatis ex infusa fide p̄ueniēs. Fides p habitu acquisito sic describit cōformiter ad descriptiones q̄s dat ph̄s de scia. arte et sapiētia. Ex est habitus verus ⁊ cert⁹ p auditū verbi xp̄i acq̄situs sicut dicit apl's q̄ fides est ex auditu. ⁊ auditus p verbū xp̄i. Et augusti. dicit q̄ p scripturā sacrā fides saluberrima gignit. Dicitur verus. ad differētiā errorum. Cert⁹ ad differētiā opinionū. Adquisitus p auditū verbi xp̄i. ad differētiam sciētie. artis. sapiētie et intellectus. Fides p obiecto. q̄nq; dicit ip̄a p̄positio credita. vel aggregatio multorum credibiliū seu veritatū catholicarum vt hic. Hec est fides catholica ⁊c. Q̄nq; dicitur ip̄a res significata p propositionē creditā seu catholicam. Et ita nulla res est q̄n possit cadere sub fide. Q̄nq; dicit ip̄a ratio credēdi. et hec vna est oīm credibiliū. scz autoritas prime veritatis reuelātis q̄ nūc videtur in enigmate. Et sub hac ratiōe dicit fides argumentū nō apparentiū. Secus erit dū videbimus facie ad faciē. Veritas imp̄tinēs ad fidē est que nec sequit nec repugnat ad catholicas veritates. Veritas sapiēs fidē est veritas ꝯtinens aliq̄d vel aliq̄ que sunt p̄prie de fide. cū aliquo vl' aliquibꝫ adiunctis que non p̄tinēt ad fidez seu catholicā veritatē. Et opposita falsitas dicit sapiēs heresim. si id quod adiunctuz est sit tale quod nō possit vel debeat rationabiliter negari q̄uis nō sit de fide.

Finit.

De terminatio in Concilio constantiensi.

Ecclesia vel generale Conciliū dum dictat aliqua regitiua. ecclesiā concernentia. Papa nō est sic supra iura positiua q̄ possit sic pro libito disponere dissoluere? talia dictata p ecclesiā. eo modo et intentiōe. q̄bus dictata. conclusaq; sunt. Ecclesia vel generale ꝯciliuz q̄uis nō possit tollere plenitudiez ptātꝫ papal'a xp̄o sup̄naturaliter ⁊ misericorditer collate. pōt tn̄ vsum ei⁹ limitare sub certꝫ regulis ac legibus in edificationē ecclesie. Et in hoc est toti⁹ ecclesiastice reformatiōis stabile fundamentū.

Incipit tractatus magistri Johānis de Gerson. de protestatione circa materiam fidei contra hereses diuersas.

Prologus

Protestatio/ seu reuocatio generalis/ aut cōditionalis/ q̄r querit nōnunq̄ assumi tāq̄ velamē iniquitatis/ ⁊ ad excusandas excusatiōes in pctis/ p̄sertim ab hereticis. p̄posuimus declarare sub aliq̄bꝫ ꝯsideratiōibꝫ. q̄d p̄testatio generalis. q̄d ꝯditiunalis reuocatio iuuāt vel i portāt. maxime dū in h̄ sacro Cōstañ. cōcilio/ sentim⁹ q̄ hereses vt cācer serpūt. ⁊ sub hmōi p̄testatiōibꝫ delitescere q̄rūt/ iūctis p

telatiõby q̃ sub terminis iurꝭ positiui velut in causis ꝓphanis sedulo pcurant. vt nõ p tinus in lucem prodeat veritatis catholice species atq̃ decus. ¶ Finit proemium.

Incipit tractatus

¶ Prima consideratio.

Protestatio circa materiaꝫ fidei / de qua sola nũc intẽdimus / est q̃dam professio seu confessio facta exteri⁹ / ad ostẽdendũ q̃d de fide ptestãs sentiat interi⁹. iuxta illud apl'i ad Roma. x. Corde credit ad iusticiã. ore aũt cõfessio fit ad salutẽ. Et sic ad salutẽ vt dixerit xpus Luce. ix. Qui me erubuerit z sermones meos. z filius hominis hũc erubescet coram angelis dei Quo contra Matheo teste dicebat Mathei. x. Qui me cõfessus fuerit corã homiby / ꝯfitebor z ego eũ corã pre meo. Ex quiby elicit q̃ sicut credere cadit sub ꝑcepto. sic cadit fidẽ exteri⁹ pfiteri semp quidẽ. sz nõ ad semper. cũ sit affirmatiuũ ꝑceptũ. Obligat aũt semp z ad semp / dũ ex omissiõe ꝯfessiõis libera / dispẽdiũ fidei / vel salutꝭ detrimẽtũ ꝓbabiliter ũmineret. vt corã tyrãnis. corã hereticis. corã iudiciby. corã ꝑplis. fides ẽ diuersimode palã ꝯfitẽda. defendẽda. testificãda. z ex officio ꝑdicãda. Notet Augusti. sup illud apl'i. oportet hereses esse. ꝑme ad Corin. ij. Et recitat. xxiiij. q. vlti. ca. finali Faciũt ꝓ hoc dicta scꝑture Jobis. x. scõa Petri. iij. Malach. ij. Ezechie. iij. et. xxxiij et alibi sine numero.

Secunda conside.

Protestatio generalis vel specialis de ipa fide. nõ infert q̃ ptestans erraverit / similiter nec reuocatio ꝯditionalis. Hoc est itaq̃ ꝓspicuũ. qm̃ hõ q̃ntũcunq̃ fidelis. dicere põt. ptestor q̃ nihil intẽdo dicere nec puto dixisse ꝯtra fidẽ. et si oppositũ ꝯtingeret vel ꝯtigisset. illud ex nũc reuoco / vel retracto. Sic inueniuntur doctores catholici qm̃q̃ dixisse. imo z quotidian⁹ mos apud exercitãtes se in actibus theologie scolasticis sic se hẽt / in q̃by freq̃nter null⁹ ẽ aut fuit de erroze notat⁹ q̃ sic pte stat̃ aut reuocat. Nihilomin⁹ aduertẽdũ ẽ q̃ refert ptestari vel cõditionaliter reuocare / circa ea q̃ clarissime z explicite sunt de fide. sicut q̃ de⁹ est oipotẽs. q̃ prim⁹ ẽ diligẽdus. Aliter ꝯo circa ea q̃ disputabilitatẽ vl' difficultatẽ hũt aliquã. In primo siquidez casu fas est dicere cũ apl'o ad Galla. ij. Si quis vobis aliud euãgelizauerit etiã angelus de celo anathema sit. Quo circa veniunt irridẽdi qm̃q̃ / imo z corripiẽdi nõnulli q̃ ꝯclusiones theologicas posituri / dicũt Protestor q̃ nihil volo vel intẽdo asserere sed tm̃ disputatiue loqui. Deinde ponunt talẽ aliquã conclusionẽ. Deus est oipotẽs deus est trin⁹ z vnus. quasi videlicet cõclusiones tales nõ in certissima credulitate. sz sub probabilitate tradi possint Deniq̃ sic est iudicandũ de oiby ad q̃ profitẽs fidẽ suam / obligat explicite credere / vel ex officio vel ex eruditiõe / vel ex diuina reuelatione. vel ex aliq̃ tali mõ Alioq̃n sic̃ dubi⁹ in fide infidelis est. sic z dubie profitẽs certã fidẽ. Neq̃ tm̃ negãdũ est q̃n protestatio seu submissio reuerẽtialis / fieri possit. sic̃ egit apostol⁹ cõferẽdo euãgeliũ suũ. de q̃ p reuelationẽ cert⁹ erat cũ petro z alijs apl'is. q̃by tamen oppositꝫ si fieri potuisset / dicẽtibus nequaq̃ credidisset.

Consideratio. III.

Protestatio generalis ꝯ fide stat cũ erroze pticulari circa eã. z similiter cõditionalis reuocatio Vidimus hoc z videmus in ipis hereticis. q̃ errãt videlicet pertinaciter contra fidẽ circa ea q̃ tenent explicita fide tenere / exteri⁹ profiteri. quoꝫ nihilominus vox ista est / protestor q̃ esse volo bon⁹ catholicus. et si scirem aliquid esse ꝯtra fidẽ. illud statim vellẽ reuocare. sic Arrius. sic Sabellius. sic hereticinri tpis plexq̃ dixerũt. q̃s tm̃ dãnatio iudicialis interemit / vel pdidit. Dat̃ ad cõsideratio nẽ hãc ratio talis. qꝫ stat q̃ aliq̃s credat aliq̃d in generali. vt q̃ fides catholica vera est / z p hac mori vellet. q̃ nihilomin⁹ in speciali credit de aliq̃ virtute catholica q̃ nõ sit de fide / errãs ptinaciter circa illã Simile dicit Aristoteles q̃ ꝯtingit aliq̃d scire in generali / z illud vel nescire. vl' de illo dubitare in pticulari. Exẽplũ est de ista. Dismula est sterilis. h̃ aĩal nõ est sterile demõstrata mula quã aliq̃s putat esse pregnantẽ ob turgidũ vẽtrẽ. z nescit vel nõ aduertit hã esse mulã. z ita sicut in h̃ casu iste nesciẽter errat. sic z alij de quiby loquimur dicuntur nescienter heretici prout infra docebimus.

Consideratio. IIII.

Protestatio generalis de fide. non sufficit ad purgationē errātis pertinaciter. sic nec conditionalis protestatio. Sequit̄ hoc ex p̄cedēti. Cui⁹ etiā ratio talis est. qꝛ debet errās particulariter et explicite circa ea q̄ sunt fidei/q̄rere cauta solicitudine veritatē fidei. et obedire quesite/ac sufficiēter edocte. tam credēdo interius/q̄ꝫ exteri⁹ profitēdo. Alioq̄n ostendit se nō paratū corrigi. Ostēdit quoqꝫ se non credere sacre scripture catholice/dū nō credit eis q̄ sufficiēter cōtineri mōstrant̄ in eadem scriptura/formaliter/vel in cōsequentia euidēti seu certa. qm̄ si non corrigit̄ per hanc regulā scripture/nihil reliquū est per quod ad viā veritatis reducat̄ secluso miraculo. Deniqꝫ talis ꝓtestans seu cōditionaliter reuocās/dum facit vel dicit oppositu⁊ sue protestatiōis ac reuocatiōis. patet ip̄m non inde iustificari. sed magis infici. cū sit ip̄e sibimet cōtrarius. Rursus talis alios per huiusmodi ꝓtestationes et reuocatōes ab errore non reuocat. neqꝫ scandalū datū tollit. neqꝫ captiuat intellectū sub deo ī obsequiū fidei. Stat enī talis ꝓtestatio cū infidelitate. cum scādalo. cum tumore et arrogantia. Propterea statutū inuenit̄ in sacris canonib⁹. q̄ errātes dū correcti recipiebant̄/dabāt libellū sue cōfessiōis absolute de fide et abiuratiōis de errore. Recte quidē. sicut ⁊ in foro penitētiali nō sufficit sub conditiōe facta confessio. dū aliq̄s scit vel scire debet absolute q̄ peccauit. sec⁹ vbi nō habetur certitudo. sed scrupulus aliq̄s timidus/et vacillās/nesciens si hoc fecit. vel malo modo fecit. quēadmodū circa cogitationes carnis. quas incontinēs sensit. trepidat/vel ignorat si consensit. quo casu sufficit cōditionalis confessio et salua veritate doctrina Grego. Bonarum mentiu⁊ est inquit agnoscere culpam vbi culpa nō est. Hoc est penitentiā quasi pro culpa recipere quasi reus esset. Sed opponitur contra considerationē de nesciēter heretico. q̄ mētiretur cōtra conscientiā/si reuocaret. Responsio plana est. quia tenet̄ conscientiam deponere. ex quo supponitur q̄ ꝑtinax est secus vbi quis errat non imputabiliter. qꝛ pro tunc non tenet̄ conscientiam dimittere sed bene postmodū dum mouet̄ legittime. Facit pro consideratiōe. Calixtus sicut habet̄ extra de pe. et re. ca. i. Manifesta peccata non sunt occulta correctione purganda nec sub conditione.

Consideratio. v

Protestatio generalis ⁊ cōditionalis reuocatio/veraciter facte/sufficiunt ad excusationē aut purgationē/du⁊ ꝓtestans ⁊ cōditionaliter reuocās errāt circa ea que nō tenent̄ explicite credere/vel absolute confiteri. Declarat̄ h̄ in illis/q̄ promptū hn̄t animū/statim obediendi veritati cognite. vt si theologus aliquis vel nō theologus erraret circa vnā propositionē in biblia positā Exēpli gr̄a q̄ samuel vnxit in regez ip̄m saul/vel q̄ dauid fuit pastor ouiū. nō ideo diceret̄ statim hereticus. qꝛ forte nunq̄ꝫ vidit vel audiuit textu⁊ illius scripture. sed postq̄ꝫ ostēdit̄ in textu sic haberi. cōtinuo credit ⁊ assentit/⁊ ita ꝓtestatio et conditionalis reuocatio saluant eū/ne ꝑtinax esse vel fuisse condēnet̄. p̄sertim dū de ignorātia sua pōt afferre sufficiens documentū/ alioquin forte iudicaret̄ apud hoīes ꝑtinax fuisse. apud deum vero maneret innoxi⁹. Propterea positu⁊ est in consideratiōe hoc aduerbiū. veraciter. per quod excludunt̄. qui non ex animo/sed ficte et inaniter protestantur dissidentes in semetipsis corde. voce. et opere.

Consideratio sexta.

Protestatio generalis de fide/q̄ dicūt aliq̄ sufficit mihi fides eccl̄ie/ sufficit q̄ saluer ī fide parentū/sufficit mihi dicere credo ī deū/nō saluat sp̄ hmōi ꝓtestātes etiam si nō errāt. Deducit̄ h̄. qꝛ nō sufficit sola fides general' ⁊ īplicita ꝫ explicita req̄rit̄ apud istos q̄dē min⁹/apud alios amplius

Vñ symbolū generale apd̄ oēs capaces ratiōis ē illd̄/qd̄ posuit apl's ad Hebre. xi. Credere enī oportet accedētē ad deū. qꝛ ē ⁊ inq̄rētib⁹ se remūerator sit. Porro apd̄ xp̄ianos q̄b⁹ fctā ē aptior reuelatio d̄ credēdis/nō suffic̄ h̄ symbolū/ꝫ dn̄t explicite credere symbolū apl'oꝝ/⁊ illd̄ addiscere ꝓtin⁹ vt veniūt ad ānos discretiōis. sic ab initio dū baptizabāt̄ adulti fiebāt pri⁹ cathecumi ꝓfitētes explicite fidē suā quēadmodu⁊ ꝓ ꝑuulis pat'ni nūc rn̄dēt. Deinde sūt multa de fide ꝑ vniuersos pene xp̄ianos ꝓmulgata in p̄dicatiōib⁹/ī pictur⁊/ī mutuis relationib⁹ seu collationib⁹/in obꝑuatiōib⁹ autentēcis celebritatum sanctorum. et ita de reliquis. Hec autem talia que publice fiūt nō est licitū sicut dicit canō ignorare. Nō enī

excusarent laici/si nō crederēt infernū esse. si nō bonos angelos. si nō malos. si nō sanctos et sanctas/ Si nō p̄terea decez p̄cepta legis/iuxta planū ⁊ textualē eoꝝ intellectū vt ꝙ nō est idolatrandū. ꝙ nō p̄iurandum ꝙ nō occidendū. ꝙ nō furandū. ꝙ non mechandū. et ita de reliq̄s primis imp̄ssionibus. legib⁹. ac inscriptiōib⁹ nature/ q̄s nemo capax ratiōis maxime postq̄ sibi tradite sunt p̄ doctrinā/ p̄mittit ignore. ¶ Amplius vero sunt alij quos vltra simplices ⁊ cōmune vulgus hoīm/necesse est hr̄e fidē explicitā de plurimis/multiplici et specialiter quadruplici ratiōe. Primo ꝓpter officiū pastorale sup̄ alios/vt pascāt eos in fide et doctrina/⁊ ab hereticoꝝ argutijs sapienter defendāt. Cōstat enī ꝙ aliq̄ sunt ī ecclesia ad hoc obligati ex officio. alioq̄n nō esset sufficiēter instituta.. Isti aūt sunt p̄lati/iuxta qd̄ ꝓfitent vtrūq̄ se testamentū scire/quod ⁊ apl's sepius explicuit/dum timotheū et ti tū carissimos discipulos instrueret ⁊ alios. Actuū. xx. dicēs. Attēdite vob̄ et vniuerso gregi/in q̄ posuit nos sp̄ūssanctus ep̄os regere ecclesiā dei ⁊c̄. ¶ Deinde secūdo sunt doctores/in sacris lr̄is ꝓfessores/quos ignorātia nō pōt excusare/ quin sciāt explicite plurimas veritates cōtentas in biblia/⁊ alias ex eis deductas. Alioq̄n doctoris nomē ⁊ gradū dānabiliter et inexcusabiliter vsurparēt. Proinde sunt alij de statu etiā laicali/quos oportet multa scire de legib⁹ diuinis p̄ceptoꝝ moraliū /dearticulatim ⁊ explicite/ꝓpter susceptū ab eis officium. vt qꝛ rectores populoꝝ. qꝛ iudices eorū. qꝛ consiliarij vel assessores sunt eorūdem rectoꝝ. ⁊ iudicū/in causis varijs /criminalib⁹ atq̄ ciuilib⁹. qd̄ animaduertens salomon petiuit a dn̄o cor docile/et intelligēs ad faciendū iusticiā. et ad faciendū iudiciuz. Est itaq̄ regula ꝙ nullus ea q̄ sunt officij sui p̄mittit ignorare/ que regula respicit nedū p̄latos maiores/aut principes superiores. sed minores ⁊ inferiores/ī vtroq̄ statu/clericali vt sunt curati ⁊ ꝯfessores in foro penitētie. ⁊ in statu laicali vt p̄positi vel balliui. Postremo ꝯsurgit q̄rto generalis obligatio ad credulitatē aliquorū explicitā. nō ex solo gradu hierarchico/sed ex alijs donis gratuitis. vt sunt viuacitas ingenij naturalis. vt iudicium solers. vt vis gnomica vel epieikes. vt p̄ticularis eruditio/vt vehemēs applicatio ad scripturas sacras canonicas vel ciuiles. Hic enī veritatē habet illud Gregorij. Tantū ab vnoq̄q̄ dn̄s exigit quantum dedit. Quo fit vt p̄spicua sit consideratio/que dicta est aduersus reprobam nōnullorum desidiā vel taciturnitatē. qui dum fides confitenda venit explicite. se ī implicita latere tutos putant aut qui talentum multiplicis doni naturalis vel gratuiti. quod multiplicandum susceperāt a domino spiritualibus incrementis/defodiūt in terram superuacue vel noxie curiositatis tp̄alis. sibi blādientes ꝙ in fide nō errāt. q̄ppe de ea nihil sciūt. curant vel interrogāt. Notetur pro consideratiōe sanctus Tho. ij. ij. q. ij. arti. vi. Explicatio inquit fidei ad inferiores homines. oportet ꝙ veniat p̄ maiores. quod probat autoritate Dyonisij/concludēs ꝙ oportet eos pleniorē habere noticiam de credendis et magis explicite credere.

Consideratio VII

Protestatio generalis/seu cōditionalis reuocatio que dicit ab aliquibus/p̄tinaciter errātibus. Si hec veritas mihi nota esset/scit deus ꝙ libēter eam corde crederē ad iusticiā/et ore cōfiterer ad salutē. nō excusat tales apud deū vel homines. Fundat hoc sup̄ illud euangelij ecce venit hora ⁊ nūc est vt omnis qui vos interficit arbitret se obsequium p̄stare deo Sic apl'us prius errās in christianorū p̄secutione iudicabat de seip̄o. Sic ad iudeos loquēs dicit. et nūc scio fratres ꝙ hec p̄ ignorantiā fecistis / quos tn̄ nō excusabat de nece xp̄i. dū alibi dicit. Ignorās ignorabit. Erat quippe iuris ignorātia affectata crassa vel supina. Sic heretici dū se morti tradūt/p̄ defendēdis erroribꝫ suis/ arbitrātur se catholicos ⁊ mereri. hn̄t q̄ppe zelum prout dat aliq̄b⁹ testimoniū paulus. sed nō s̄m scientiam. quare non s̄m sciētiam? Nimirum quia scientie dei (que est scriptura sacra) suam sophisticā scientiam sic preponunt/ꝙ eidem nolūt esse subiecti. q̄uis aliter sint sibimet conscij/nō tamen in hoc iustificati/qꝛ mentitur iniquitas sibi.

Consideratio VIII

Protestatio generalis/seu conditionalis reuocatio/quandoq̄ sufficiunt excusare protestatiōez apd̄ foꝝ

exterius/quē non excusat in interiori foro de⁹/et ecōtra. Cōsurgit hec varietas. qm̄ aliter iudicat deus/aliter hō. deus inspicit corda et scit quid intus agat. cōformiter ad protestationē seu reuocatiōez aut difformiter ad eā. Humanū vero iudiciū id spectat quod foris est. et vñ certificari pōt ꝑ signa testes/voces et opa. Quo fit vt vere credēs interius ⁊ explicite. qñq; nō possit h̄ ostendere ꝯtra testes ⁊ signa/aliqñ aūt fit econtra. vt q̄ veraciter est hereticus ī corde/ille humano testimonio ꝑ allegationē ignorātie vel aliter catholicus cēseat et absoluat. Qualiter aūt debeat aliq̄s ꝓbare ꝙ nō fuit ꝑtinax ꝑ allegationē ignorantie vel simplicitatis hoc magꝭ iuribus positiuis cautum est/q̄bus inter cetera dicit ꝙ allegans ignorantiā ꝓbare debet illā. Tradūt similiter/q̄bus argumētis testibꝫ ⁊ iudicijs pñt et debent iudices ecclesiastici ꝑtinaciā conuincere p̄sentē vel p̄teritam in errante.

Consideratio. IX.

Protestatio specialis de fide/sicut ⁊ absoluta reuocatio de erroree req̄runt ad iustificationē illi⁹ q̄ ꝑticularē errorē absolute tenuit in verb̄ ⁊ in factꝭ ꝙ si legitime monit⁹ facere renuit ip̄e pertinax cēsendus est. Ostēdit p̄ma ꝑs tali ratione. Nulla ꝓtestatio seu reuocatio q̄ cōis est oībus catholicis. sufficit ad iustificationē errātis ī fide ꝑticulariter ⁊ explicite duꝫ hoc scit aut scire debet. qm̄ nō est idē iudiciū de catholico ⁊ errāte/sicut nec innocente atq; pctōre/respectu cōfessiōis sacramētalis. Cōstat aūt ꝓtestationē generalē cuꝫ reuocatiōe conditionali ab oībꝫ catholicꝭ. sine mēdatio. sine diffamatione fieri posse Requirit igit ꝑ errātibꝫ specialior reuocatio. Altera ꝑs manifesta est/qꝛ talis nō oñdit se q̄rere cauta solicitudine veritatē. sed forte quadā dissimulatiōe palliata velamine reuocatiōis hmōi cōditionalis q̄ ad veritatē nō est nisi quedā ꝓtestatio fidei generalis/⁊ non ꝓprie reuocatio. qꝛ conditionalis nihil ponit. Facit pro hoc quod dictuꝫ est supius consideratione q̄rta circa finem

Consideratio. X.

Protestatio catholica de fide/cū reuocatiōe particulari ⁊ absoluta de errore/licet iustificet errantē ꝙ mō non sit habendus pertinax aut hereticus/nō absoluit tamen qñ talis extiterit. Presupposita notorietate prime partꝭ in vtroq; foro dei ⁊ homis. qꝛ talis corrigit/⁊ obedit veritati/neq; tenet plus errorē quē deserit ꝑ absolutam reuocationē. deducit altera pars. Constat itaq; hoc solo priuari deū/facere. scꝫ p̄teritu; non fuisse. vt notat Hieronimus ⁊ salomon. quisquis igitur fuerit de p̄terito sic adherēs errori suo cui⁹ oppositum tenebatur explicita fide tenere aliquo modorū p̄tacto. quod persistebat ī illo errore monitus etiā legitime /vel edoctus/seu fraternaliter/seu doctoraliter seu iudicialiter/ꝑ scripturā sacram/ꝑ rationez euidentē aut aliter. talis vere fuit ꝑtinax ī errore. et ex consequenti nedum hereticās. sed hereticus. propterea quantūlibet emēdetur nunc/potest declarari fuisse talis. atq; hereticorum penis subijci. sub perpetua carcerali custodia/vel aliter/sublatꝭ sibi q̄buslibet dignitatis officij vel honoris insignibus. Solet tamen apud ecclesiam/misericordia superexaltare iudiciuꝫ p̄sertim humilitate reuocantis errorē sponte/palam ⁊ absolute prospecta. Ex si dixerit protestans huiusmodi/Ecce paratus fui semꝑ audire ecclesiā. audire determinationē sedis apostolice. vel sacri cōcilij/qualiter accusor nunc de ꝑtinacia circa doctrinam aliquā/priusq̄ fuerit hoc modo declarata. diffinita. et iudicata. Quid eui mihi de inferioribus iudicibꝫ quid de doctoribus. et errorum diffinitionibꝫ/quibꝫ obedire neq̄ q̄ astringor. vt qui subiectus ei nō suꝫ. sed prelatus vt ip̄i. doctor vt ip̄i. Sic blandit ꝑtinax arrogātia sibi/sic se fallit et alludit/tanq̄ videlicet nihil explicite credendū sit nisi papa pri⁹. nisi cardinalis illud sub prescisa verboꝝ forma sn̄ialiter dānauerit Est itaq; lōge alit. iuxta deductionē illoꝝ q̄ ꝓbāt nullā īueniri posse nouā heresim. qꝛ q̄cūq; det/illa p̄us erat scp̄ture sacre ꝯtraria ab ip̄aq; dānata. sicut modo/dicēte Augustino. si quid noxiū est hic. scilicꝫ in scriptura sacra dānat. Fatemur nihilomin⁹ posse fieri declaratōez nouā. tā doctrīalit q̄ iudicialit d̄ aliq̄ heresi/ꝙ scp̄ture sacre r̄pugnās est q̄ declaratio ⁊ si fieri habeat p̄ncipaliori ac superiori autoritate generalit obligante per sedē apostolicā et sacrum conciliū/ Fit nihilominus quottidie legittima declaratio talis/per doctores et expositores sacre scripture ac ꝑ prelatos inferiores. q̄s opor

tet explicite multa scire ad instructionē po
puli sui. Hec aūt declaratio et si nō obliget
vt prescise talis est/alienos. obligat tamen
vt conuincit esse facta cōformiter ad sacrā
scripturā/que est antecedēs. quo concesso/
si cōsequentia negari rationabiliter neqt/
concedēda est consequēter explicita cōclu/
sio/que declarat ⁊ infert/qm̄ ex veris nō se
quitur nisi verum. Itaq; si quis diceret. q
christus nō habuit neruos. aut q omis pu
er non baptizatus pōt licēter occidi/aut q
pro bono cōmuni licitū est falsum dicere.
Talis pseuerās post declarationē sufficiē
tem sibi factam/non excusaret a pertinacia
quantūcunq; clamaret. peto iudiciū eccle/
sie vel sacri concilij. huic me lubmitto/hāc
audio. Potest equidē tali dici/quod actuz
est ne agas. qd̄ iam diffinitū est diffinien/
dum non expectes. diffinitū inq̄ et si non
in eadē verborū forma: tamē in effectu ⁊ in
sentētia. vnde fit vt aliquis vno tēpore te/
ueatur aliquid explicite credere /ad qd̄ pri
us fides implicita satis erat. ſm Thomā.
ij. ij. q. ij. vbi loquit de credendis implicite
vel explicite.

Consideratio. xi.

Protestatio specialis de fide/ vl' ab
soluta reuocatio specialis de erro/
re. nō debet fieri necessario. dū q̄s
errat nescienter in fide. Constat itaq; q
nullus mētiri tenet. hic autem nesciēter e
rans. si se diceret errare. mentiret stante ta/
li conscientia. Talis p̄terea penas hereti/
corū vel infamiā/etiā postea q̄ dep̄hendit
errasse et absolute reuocat/nō incurrit. Pa
tuit hoc in augu. q̄ multa prius nescienter
errata/postmodū absolute correxit sub no
mine retractatōis/vel aliq̄ tali mō loq̄ndi/
quē reuocationē denotabat/vtēdo talib;
verbis temere dictū est. min⁹ ꝯsiderate di/
ctū est. h̄ improbo. hoc nō approbo. h̄ mi/
hi nō placet. Notet ad hoc idez Augu. ad
vincentiū. xxxiiij. q. vlti. ca. finali et gelasi⁹
ibidē. q. ij. ca. negat. Elicit cōsequenter
ex istis differētia multiplex inter sciēter. et
nesciēter errātes. et inter sciēter ⁊ nesciēter
hereticos. Et hoc quo ad tria q̄ sunt crimē
modus/et pena/iuxta qd̄ notet dictū augu
xxiiij. q. iij. c. dixit apl's. vbi ait. Qui sentē
tiā suā q̄uis falsam aut puersam/nulla pti
naci animositate defendūt. p̄sertim quā nō
audacia sue p̄sumptōis ceperūt. sed a sedu
ctis atq; ī errore lapsis parētib; acceperūt/
querūt aūt cauta solicitudine veritatē. cor
rigi parati cū inuenerint. nequaq̄ sunt in
ter hereticos reputādi. Vn̄ colligit q q̄
druplex est modus errādi circa fidē. Uno
mō credēdo q fides catholica sit falsa. aut
scriptura sacra. et sic errās dicit scienter he
reticus/qr nō est parat⁹ corrigi/cū neget re
gulā p quā hēt dirigi seu reuocari. Potest
alio mō q̄s errare/credēdo generaliter q fi
des catholica sit vera. sed estimat aliquā eē
fidē catholicā/q̄ ī veritate nō est catholica/
sicut arriani recipiētes scp̄turā sacra. sz ad
sensum puersum/q̄ sectā suā solā putabant
esse catholicā/hi sunt nesciēter heretici. Er
rāt aūt p̄cedētes ī vtroq; mō ꝯtra fidē quaz
tenent explicite credere. Sūt alij circa fidē
errātes ī his q̄ nō tenent p tūc explicite cre
dere ⁊ hoc dupliciter. Uno mō ptinaciter.
qr nō parati sunt corrigi. sed ꝓpter supbiaz
suā. aut aliter ꝓpriū defendūt errorē. Alte/
ro mō dū parati sunt corrigi ptinus agni/
ta v̄itate. qr nō ptinaci aīositate defendūt
errorē. sz ex sola simplicitate vel ignorātia
sunt ī errore. Ceterꝝ īter hos q̄tuor modos
p̄mi magꝫ peccāt q̄ scd̄i ⁊ secūdi q̄ tertij ⁊c
Mod⁹ errādi silr diuersus ē. qm̄ ī duo
bus p̄mis error inuenit quē tenētur expli/
cite discredere et diffiteri. tertij v̄o ptinaci
ter errāt ī illo cui⁹ oppositū p tūc non tenē
tur explicita fide tenere sed implicita. sz qr
rennuūt corrigi dicūtur heretici. Qualiter
vero dep̄hendat aut cognoscat talis ptina
cia declarat summatim ī alijs duodecī con
sideratiōib; q̄ ad hāc vnā reducūtur hic ab
augu. positā. q tales no q̄runt cauta solici
tudine veritatē. sz ei⁹ declaratiōi resistunt/
omissiue vel cōmissiue. varijs modis /p se
vel alios/verbis aut facts/ iudicialiter aut
extraiudicialiter/terrorib; aut muneribus
minis aut blādicijs/ꝓpter deprauatiōez af
fectus/cā alicui⁹ cōmodi tpalis assequēdi/
vel incōmodi deuitādi. circa diuitias. deli
tias vel honores. Habem⁹ ī his tripli
citer errātib; diuersitatē ī crimine ⁊ in mō.
pena silr diuersa ē q̄ ad aliq̄. Nihilominus
tertij punient sic duo p̄mi/si iudicialit euo
cati se corrigere/si errorē absolute reuocare
si v̄itatē oppositā pfiteri noluerīt. qr relin/
quent curie seculari. aut si se correxerint pe
nitentie salutari / Atuero q̄rti qr nō iūgūt
errori suo pertinaciaz nūc vel antea. q̄uis
sint corripiendi per reuocationem erroris.

ipsi tamen nequaq̄ sunt penis hereticorū plectendi/nec infamia notādi. sicut apud scholasticos theologos in preclara vniuersitate parisieñ. frequēter obseruatur. quos protestatio generalis ⁊ ꝯditionalis reuocatio iuuit/ad hoc ne de pertinacia notarent̄ iuncta humilitate qua protinus reuocant errorē nedū cōditionaliter sed absolute/q̄ reuocatio sufficit magistris ad purgatiōez nec ab actib⁹ studij legittimis exercēdis vl̄ consequēdis reuocātes obinde repellūtur

Consideratio. xii.

Protestatio generalis/aut cōditionalis reuocatio/nō obstat quin sic protestās aut reuocans dici possit suspectus de heresi. qñq̄ leuiter. qñq̄ vehemēter. aliqñ violēter. Patebit hec consideratio ꝑ p̄cedētes. si docuerim⁹ q̄s est dicēdus de heresi vel leuiter vel vehementer vel violenter suspect⁹. Et hoc alias latiori sermone declarauim⁹/nūc sūmatim repetatur. Itaq̄ suspitio leuis ꝓuenit ex signis exterioribꝫ opeꝝ vel v̄boꝝ. ex quibꝫ cognitis accipit̄ ꝯiectura q̄ cōcludi pōt nō q̄dez frequēter. sed raro seu ꝯtingēter. vt in paucioribus/q̄ talia agēs vel dicēs est hereticus. Itaq̄ ꝯsequētia leuis est ⁊ thopica. sicut arguerem⁹. Petr⁹ nō venit ad ecclesiaz in solēnitate natiuitatis btē Marie virginis ergo nō bñ sentit de ea. vel sic Petrus assumit nomē dei frequenter inuanū. deierās et negās eū. ergo nō bene credit de eo. Porro vehemēs suspitio prouenit ex signis exterioribꝫ opeꝝ vel verboꝝ. ex q̄bus cognitis accipit̄ argumētū ꝯcludēs frequēter ⁊ vt in pluribꝫ. q̄ talia agēs vel dicēs est hereticus. vt si q̄s neget explicite. palam. ⁊ publice ea q̄ debet ex officio scire pl⁹ q̄ alij q̄uis possit in rei veritate negatio talis ex ignorātia ꝓuenire. vel animi leuitate: non ex heretica prauitate. Dicim⁹ demuz suspitionē esse violētā q̄ sumit̄ ex signis exterioribꝫ opeꝝ vel verborū. ex q̄bꝫ cognitis concludi solet efficaciter ⁊ vt semꝑ/q̄ talia agēs vel dicēs est heretic⁹/quēadmoduz si q̄s p̄dicet publice q̄ xp̄s nō fuit ver⁹ deus. q̄ de⁹ nō est diligēdus sup oīa/q̄ licitū est passim hoīes occidere sic̄ bestias. q̄ iuramēta nō sūt tenēda. aut si patēter adoret sepulcrū Machometi. vl̄ si deferat habituz iudeis appropriatū. nō quidē ioco faciēs hoc/sed serio. Cōstat nēpe q̄ possibile est talia facientem vel agentem tenere veraciter interius fidē catholicā. sicut de salomone idolatrante. et de marcellino idolis sacrificante/dicunt multi/q̄ neuter eoꝝ fuit hereticus in mente. Nihilominus ecclesia de exterioribus iudicans non de occultis/arguet in talibus violentā presumptionez et s̄m eam feret iudiciū. Exemplo salomonis de meretricibus. i. Regū. iij. et hoc nisi talis violenter suspectus se legitime purgauerit. allegando vel ignorantiam vel timorem. vel fictionē. vel aliquid huiusmodi/paratū corrigi se demonstrans. Quo circa patet valere plurimū circa suspitiōes huiuiusmodi assumendas pro argumētis considerare consuetudines patriarum locorum temporum. personarum. modos ⁊ indicia. Euenit quippe q̄ verbum vnum dabit suspitionem heresis in vno loco vel in vna persona. quod in alio loco vel persona nihil reputabitur. Exemplum de negantibus et despicientibus deū quotidianis verbis in certis ꝑtibꝫ q̄d in alijs ꝑtibꝫ multꝫ horridū iudicaret̄ ⁊ heresi proximū.

Has interim consideratiōes duodecim posuisse velut in trāscursu suffecerit. xxix. mensis octobris anni M. cccc. xv. in ciuitate Constañ. vbi sacrū agebatur generale concilium. prestante eo qui est deus benedict⁹ in secula Amē

Finit

Sequuntur. xii. cōderationes s̄m totidem signa quibus solet aliquis de pertinacia notari vel cōuinci. circa materiam heretice prauitatis. premittendo qualis sit pertinacie diffinitio vel ratio.

Pertinacie propria ratio que errantem in fide seu hereticantem efficit hereticum. consistit in deprauatione voluntatis per sup̄biam. aut aliud officium. dum non vult errans cauta solicitudine querere veritatem aut dum perspecte monstrateq̄ renuit assentire vel errorez dimittere. Dicitur enim pertinax s̄m ysidorum quasi imprudenter tenax. qui persistit in illo scilicet quod deberet dimittere. Ceterum pertinacie signū exterius multiplex inuenitur. Cū quis sustinet ex cōicatiōez vltro. nec pōt se sufficiēter excusare. Et h̄ sumit̄ ex iurꝫ p̄sūptōe.